

Besluit van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hoeksche Waard houdende regels omtrent de bomenlijst

Het college besluit:

1. de Bomenlijst gemeente Hoeksche Waard 2020 vast te stellen onder de opschortende voorwaarde dat de raad de Bomenverordening gemeente Hoeksche Waard 2020 vaststelt;

De Bomenlijst 2020 omvat alle gemeentelijke bomen; juridisch eigendom van gemeente Hoeksche Waard.

Dit wordt hieronder toegelicht onder 'Achtergrond', 'Afbakening' en 'Uitgangspunten en randvoorwaarden'.

Achtergrond

Op dit moment hanteert gemeente Hoeksche Waard de vijf verschillende waardevolle en monumentale bomenlijsten van de voormalige gemeenten. In het kader van Wet Arhi moeten deze bomenlijsten binnen twee jaar na samenvoeging geharmoniseerd worden tot één Bomenlijst Hoeksche Waard 2020 binnen het geharmoniseerde boomebeleid. Hiermee komen de bomenlijsten van de vijf voormalige gemeenten Oud-Beijerland, Korendijk, Cromstrijen, Strijen en Binnenmaas te vervallen.

Daarnaast is er behoefte aan een bomenverordening, die de spelregels beschrijft rondom o.a. kap, projecten, aanplant/compensatie, molenbiotoop en de spelregels omtrent overlast van bomen. Want: Bomen hebben een groot algemeen belang. Beslissingen tot bomen leiden vaak tot emotie en bomen roepen vragen op, want bomen zijn kenmerkende elementen in de openbare ruimte. Daarnaast vervullen bomen veel belangrijke functies, de belangrijkste staan hieronder weergegeven:

Functies van bomen:

1. Luchthygiënische functie
2. Micro-klimatologische functie
3. Psychologische functie
4. Ecologische functie
5. Vormgevende, stedenbouwkundige, landschappelijke en verkeerstechnische functie
6. Afscherming, zichtbeneming
7. Cultuurhistorische functie

Criteria waardevolle bomen

Daarnaast leveren bomen een belangrijke bijdrage aan het thema duurzaamheid en klimaatadaptatie, en vertegenwoordigen ze verschillende waarden. Dit zijn tevens de beoordelingscriteria voor waardevolle bomen (deze worden nader toegelicht in de bijlage):

- a. de natuurwaarde van de houtopstand;
- b. de landschappelijke waarde van de houtopstand;
- c. de waarde van de houtopstand voor stads- en dorpschoon;
- d. de beeldbepalende waarde van de houtopstand;
- e. de cultuurhistorische waarde van de houtopstand;
- f. de waarde voor de leefbaarheid van de houtopstand.

Naast waardevolle bomen worden er monumentale bomen onderscheiden. Monumentale bomen zijn geregistreerd in het *Landelijk Register van Monumentale Bomen* van de Bomenstichting, <https://www.bomenstichting.nl/monumentale-bomen/landelijk-register-van-monumentale-bomen.html>.

Criteria monumentale bomen

De Bomenstichting hanteert drie voorwaarden waaraan bomen moeten voldoen om in het Landelijk Register van Monumentale Bomen te worden opgenomen:

1. De boom moet een minimale leeftijd van 80 jaar hebben.
2. De boom dient voldoende gezond te zijn en een levensverwachting te hebben van minimaal 10 jaar.
3. De boom moet verder voldoen aan één van de volgende criteria:

- is beeldbepalend voor de omgeving;
- is cultuurhistorisch waardevol: standplaats is een belangrijk plek in de (lokale) geschiedenis;
- is dendrologisch waardevol: zeldzame soort of variëteit;
- is natuurwetenschappelijk of ecologisch waardevol: is het een moederboom, herbergt de boom bijzondere planten en/of dieren;
- heeft zeldzaamheidswaarde: omvang, hoogte, ouderdom of anderszins opvallend in provinciaal of landelijk perspectief.

Afbakening

Bomen zijn binnen het groen een aparte categorie, omdat bomen duurzame kapitaalgoederen zijn waarin vele jaren geïnvesteerd wordt, en waarop we heel zuinig zijn. Daarnaast is het doel om met deze producten meer grip te krijgen op een verantwoorde beïnvloeding van de emotie rondom bomen bij het publiek.

Door middel van boombeleid kan een belangrijke bijdrage geleverd worden aan doelstellingen voor klimaatadaptatie binnen de speerpunten duurzaamheid en ontwikkeling. Daarnaast is boombeleid een kader voor de 'spelregels' rondom bomen.

Uitgangspunten en randvoorwaarden

Hieronder volgt een beschrijving van de uitgangspunten, randvoorwaarden en aannames die gezien worden voor het opstellen van de Bomenlijst en de Bomenverordening.

Huidig geldend beleid: vijf individuele bomenlijsten van de voormalige gemeenten

- Bomenlijst Binnenmaas: Bomenlijst met waardevolle/monumentale particuliere bomen* (alle publieke bomen beschermd vanuit de A.P.V.);
- Bomenlijst Strijen: Bomenlijst met waardevolle/monumentale particuliere bomen* (alle publieke bomen beschermd vanuit de A.P.V.);
- Bomenlijst Korendijk: Bomenlijst met waardevolle/monumentale gemeentelijke bomen**;
- Bomenlijst Oud-Beijerland: Bomenlijst met waardevolle/monumentale gemeentelijke bomen**;
- Bomenlijst Cromstrijen: Bomenlijst met waardevolle/monumentale gemeentelijke en particuliere bomen***.

*) Voor alle publieke bomen (gemeente en andere overheidsorganisaties), binnen en buiten de bebouwde kom, geldt vanuit de actuele A.P.V. een omgevingsvergunning voor kap.

Voor de particuliere bomen op de bomenlijst geldt een omgevingsvergunning voor kap; particuliere bomen niet op de Bomenlijst zijn kapvergunningvrij.

**) Voor de gemeentelijke bomen op de bomenlijst geldt een omgevingsvergunning kap; gemeentelijke bomen niet op de Bomenlijst zijn kapvergunningvrij. Particuliere bomen zijn altijd kapvergunningvrij.

***) Voor de bomen, vermeld op de bomenlijst geldt een omgevingsvergunning van kap. Dit betreft gemeentelijke en particuliere bomen. De overige bomen niet op de Bomenlijst zijn kapvergunningvrij.

Op basis van de huidige situatie, waarin het beleid van de voormalige gemeenten niet overeenstemt, moet gekozen worden voor een éénduidige lijn als geharmoniseerd beleid.

Nieuwe, geharmoniseerde bomenlijst gemeente Hoeksche Waard 2020

Uitgangspunt is om een Bomenlijst samen te stellen om daarmee gezonde bomen te beschermen en waar in geval van de wens tot kap een omgevingsvergunning voor moet worden aangevraagd.

Deze omgevingsvergunning geldt ook bij snoei > 20% kroonvolume of verplanting.

Bomen die niet op de Bomenlijst worden opgenomen, zijn daarmee kapvergunningvrij.

Juridisch gezien kennen we binnen het gemeentelijk grondgebied drie categorieën bomen:

- *gemeentelijke* bomen; juridisch eigendom van gemeente Hoeksche Waard;
- *publieke* bomen; juridisch eigendom van andere overheden;
- *particuliere* bomen; juridisch eigendom van inwoners en particuliere ondernemingen.

Welke bomen nemen we op in de nieuwe Bomenlijst gemeente Hoeksche Waard 2020?

Vanuit het grote belang dat er wordt gehecht aan bomen, kiezen we ervoor om de volgende bomen op te nemen op de nieuwe Bomenlijst gemeente Hoeksche Waard 2020:

- **Alle gemeentelijke bomen;**
- **Particuliere, waardevolle bomen binnen de bebouwde kom** -> inventarisatie aan de hand van de beoordelingscriteria voor waardevolle bomen; afronding in 2021.

- **Particuliere , monumentale en potentieel monumentale bomen binnen en buiten de bebouwde kom**, geregistreerd in het **Landelijk Register van Monumentale Bomen** van de **Bomenstichting**;
- **Publieke , monumentale en potentieel monumentale bomen buiten de bebouwde kom**, geregistreerd in het **Landelijk Register van Monumentale Bomen** van de **Bomenstichting**. (Het gaat hier om bomen in eigendom van andere overheden.)

Motivatie hiervoor is:

- Bescherming van bijzondere natuur binnen en buiten de bebouwde kom, in gemeentelijk als particulier eigendom;
- Bescherming van particuliere waardevolle en (potentieel) monumentale bomen;
- Bescherming van gemeentelijke bomen in het kader van het algemeen belang;
- Bescherming van gemeentelijke bomen in de visie op duurzaamheid en klimaatadaptatie;
- Belangenafweging in het kader van ruimtelijke ontwikkeling (maatschappelijk, zoals woningbouw, en economisch); de omgevingsvergunning voor kap biedt de mogelijkheid om afspraken voor compensatie vast te leggen en na te leven. De verplichting tot vergunningaanvraag leidt tot aandacht voor bestaande bomen binnen nieuwe ontwikkelplannen, eerder in het traject. *Uitgangspunt: Bestaande bomen zoveel mogelijk inpassen in het nieuwe plan!* Daarnaast zorgt de omgevingsvergunning voor transparantie in het handelen van gemeente Hoeksche Waard.
- De mogelijkheid voor beïnvloeding van emotie bij het publiek; in het kader van noodzakelijke kap van gemeentelijke bomen worden de belangen goed gemotiveerd en afgewogen en gepubliceerd.

Bezitters van waardevolle en (potentieel) monumentale bomen moeten toestemming verlenen voor registratie van hun eigendommen op de Bomenlijst. Eventueel kunnen de bomen opgenomen worden in de periodieke BVC-inspecties.

In het kader van deregulering is een omgevingsvergunning kap NIET van toepassing, indien:

- Bomen tijdens een (externe) periodieke, systematische boomveiligheidscontrole (BVC) zijn afgekeurd, zodanig dat kap noodzakelijk is om de veiligheid duurzaam te herstellen; Als eigenaar van onze bomen hebben we een privaatrechtelijke zorgplicht ("maatschappelijk betamende zorgvuldigheid" volgens art. 6:162 lid 2 BW) voor wat betreft de openbare veiligheid en het voorkomen schade. Vanuit deregulering is dan een snel herstel van de veiligheid mogelijk, zonder dat interne procedures, met daarbij het risico op het ontvangen van bezwaren en een daarmee gepaard gaande vertraging in het proces, een snelle actie in het kader van de zorgplicht in de weg staan. De inspectieresultaten van de BVC, zoals deze worden geregistreerd in het gemeentelijk beheersysteem, zijn de verslaglegging en onderbouwing hieronder. Uitgangspunt hierbij is herplant.
- Bomen die gekapt moeten worden in het kader van een plantenziekte, bijv. bij de besmettelijke iepziekte in het kader van behoud van de soort of bijv. roetschorsziekte in het kader van de volksgezondheid. Bij constatering van besmettelijke ziekten, zoals de beruchte iepziekte, is snel handelen vereist om verspreiding te voorkomen met het oog op behoud van de betreffende boomsoort in het landschap. Ook hierbij is het onwenselijk dat interne procedures een adequate uitvoer vertragen. De onderbouwing geschiedt door verslaglegging met toelichting en foto's. Uitgangspunt hierbij is herplant.
- Bomen die nagenoeg of helemaal afgestorven zijn.

Bovenstaande geldt ook voor waardevolle of monumentale particuliere of publieke bomen:

Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning kap kan op basis van bovenstaande redenen aangegeven worden aan de boomeigenaar dat de vergunningplicht vervalt ter voorkoming van letsel, schade of verspreiding van een ziekte.

Kap van gezonde bomen op basis van een omgevingsvergunning

In alle overige wensen voor kap van gezonde bomen (onder meer kap in het kader van ruimtelijke ontwikkeling) is een omgevingsvergunning vereist. Hierbij wordt getoetst aan de hand van de toetsingscriteria volgens de Bomenverordening gemeente Hoeksche Waard 2020 (nog vast te stellen):

- a. de natuurwaarde van de houtopstand;
- b. de landschappelijke waarde van de houtopstand;
- c. de waarde van de houtopstand voor stads- en dorpschoon;

- d. de beeldbepalende waarde van de houtopstand;
- e. de cultuurhistorische waarde van de houtopstand; of
- f. de waarde voor de leefbaarheid van de houtopstand.

Daarnaast wordt getoetst aan de voorwaarden van de Bomenstichting in het geval van (potentieel) monumentale bomen.

Op basis van deze criteria kan een omgevingsvergunning eventueel gemotiveerd afgewezen worden in geval van waardevolle of (potentieel) monumentale bomen, en kunnen de mogelijkheden besproken worden om bestaande bomen in te passen binnen de nieuwe ontwikkelingsplannen.

Daarnaast biedt de omgevingsvergunning de mogelijkheid om voorwaarden te stellen voor kap, zoals een herplantplicht of compensatie op een andere wijze, op basis van de methode van waardebeoordeling van het Handboek Bomen van Norminstituut Bomen.

Aandachtspunt: afspraken over bomen in anterieure overeenkomsten

Een aandachtspunt in het kader van ontwikkeling/projecten is dat indien bomen (tijdelijk) in particuliere handen overgaan middels een anterieure overeenkomst, hierin opgenomen moet worden dat in geval van kap, volgens een Bomen Effect Analyse, de betreffende bomen gecompenseerd moeten worden door herplant met een duurzaam perspectief of op nader te omschrijven wijze. Op deze wijze beantwoorden we aan de doelstelling en noodzaak om nieuwe inrichtingsgebieden klimaatadaptief in te richten.

In alle gevallen van kap van gemeentelijke bomen (onveilige of zieke bomen zonder omgevingsvergunning, of kap vanuit andere redenen o.b.v. een omgevingsvergunning) is herplant op dezelfde plek of zoveel mogelijk dicht bij die locatie (binnen 500 meter) het uitgangspunt .

Bomen in het buitengebied , in juridisch eigendom van andere partijen; publiek of particulier

Indien bomen onder de Wet natuurbescherming vallen, is een melding aan de provincie vereist.

Te kappen bomen vallen onder de Wet natuurbescherming als:

- De houtopstand buiten de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' ligt; en
- De houtopstand groter is dan 10 are (1.000 m²) of indien het om bomen gaat in een rijbeplanting van meer dan 20 bomen.

Een aanvraag voor een gemeentelijke omgevingsvergunning kap is in dergelijke gevallen niet nodig (tenzij geregistreerd op de Bomenlijst); hier wordt door de Omgevingsdienst een herplantplicht opgelegd en op toegezien.

Samenvattend: Wanneer is afgifte van een omgevingsvergunning voor kap vereist? Zie *

Juridisch eigenaar	Binnen de kom	Buiten de kom	Uitzondering
Gemeente HW	*Stamomtrek > 31 cm, volgens Bomenlijst	*Stamomtrek > 31 cm, volgens Bomenlijst	Onveilige bomen Bomen met boomziekte Dode bomen (Toetsing a.h.v. verslaglegging en onderbouwing.)
Particulier	*Waardevol, volgens Bomenlijst; *Monumentaal en potentieel monumentaal, volgens de Bomenstichting en Bomenlijst	*Monumentaal en potentieel monumentaal, volgens de Bomenstichting en Bomenlijst In andere gevallen: bescherming volgens de Wet natuurbescherming	Onveilige bomen Bomen met boomziekte Dode bomen (Toetsing a.h.v. verslaglegging en onderbouwing.)
Andere overheden	n.v.t.	*Monumentaal en potentieel monumentaal, volgens de Bomenstichting en Bomenlijst In andere gevallen: bescherming volgens de Wet natuurbescherming	Onveilige bomen Bomen met boomziekte Dode bomen (Toetsing a.h.v. verslaglegging en onderbouwing.)

Molenbiotopen

Gemeente Hoeksche Waard kan besluiten om géén omgevingsvergunning af te geven voor kap, kandelaberen of op een andere manier drastische snoei binnen een molenbiotoop voor:

- Waardevolle en (potentieel) monumentale gemeentelijke bomen;
- Waardevolle en (potentieel) monumentale particuliere bomen;
- (Potentieel) monumentale publieke bomen van andere overheden.

Bij nieuwe ontwerpen, innovaties en renovaties wordt actief geanticipeerd op het verbeteren van de molenbiotoop door nieuw aan te planten groen daar op aan te passen.

Noot:

Op de Hoeksche Waard draaien 12 molens. Binnen de 12 molenbiotopen bevinden zich in totaal ca. 3500 in het gemeentelijk beheersysteem geregistreerde bomen (> 10% van het totale gemeentelijk geregistreerde bomenareaal), los van eventuele bosplantsoenen.

Bomenverordening gemeente Hoeksche Waard 2020

In de Bomenverordening 2020 worden de spelregels omtrent kap en herplant, bomen bij economische ontwikkeling, bescherming en instandhoudingsplicht van gemeentelijke bomen en de omgang met gemeentelijke bomen in geval van klachten en meldingen beschreven.

Bijlage 1: Beoordelingscriteria voor waardevolle bomen, toelichting

- A. de natuurwaarde van de houtopstand
- Drachtplant voor bijen en andere insecten; tijdens de bloei produceert de bloesem van deze boom nectar en stuifmeel;
 - Voedselplant voor vogels en/of kleine zoogdieren; deze boom produceert voedsel voor vogels en/of kleine zoogdieren;
 - Holtes aanwezig in de stam van de boom en daardoor een potentiële verblijfplaats voor dieren;
 - De boom maakt deel uit van een natuurgebied.
- B. de landschappelijke waarde van de houtopstand
- De boom maakt deel uit van een boomstructuur of landschapsbeeld;
 - De boom is opgenomen in het Groenstructuurplan;
 - Inheemse soort; de boom komt van oorsprong voor in de HW;
 - Ingeburgerde soort; de boom wordt in toenemende mate aangeplant;
 - De boomsoort is een kenmerkend onderdeel van de natuur in de HW.
- C. de waarde van de houtopstand voor stads- en dorpschoon
- De boom maakt deel uit van een boomstructuur;
 - De boom is markant solitair zichtbaar;
 - De boom is lokaal herkenbaar en draagt bij aan een karakteristieke structuur in de kernen.
- D. de beeldbepalende waarde van de houtopstand
- De boom is van de eerste of tweede grootte;
 - De boom is markant solitair zichtbaar vanaf de openbare weg;
 - De boom heeft een bijzondere bladkleur (bijv. rood, bont, geel);
 - Groeivorm is afwijkend van de reguliere vorm (bijv. treur, zuil);
 - De boom heeft zijn natuurlijke habitus (niet gesnoeid en heeft de ruimte);
 - De boom draagt bij aan het straatbeeld;
 - De boom is de dikste of enige van zijn soort in de Hoeksche Waard;
 - De boom is de dikste of enige van zijn soort in de dorpskern;
 - Weghalen zou een gemis zijn vanwege hoogte, omvang, vorm, leeftijd, soort.
- E. de cultuurhistorische waarde van de houtopstand
- De boom is geplant ter gelegenheid van een bijzondere gebeurtenis (herdenkingsboom);
 - Oude boom, verbonden met een historisch gebouw of historische plek (boom bij kerk, begraafplaats, landgoed, museum);
 - Uit de leeftijd, plantlocatie, snoeiwijze blijkt dat de boom oorspronkelijk is geplant voor een (historisch) nut of plaatselijk gebruik (leibomen bij boerderijen, bomen als windvanger, bomen ter bescherming);
 - De boom is verbonden met de geschiedenis van een locatie.
- F. de waarde voor de leefbaarheid van de houtopstand
- De boom is onlosmakelijk verbonden met een groep, rij of laan; verwijdering van de boom tast de structuur aan;
 - De resterende houtopstanden zullen negatief beïnvloed worden door het weghalen van een element.